

□ ΚΙΝΔΥΝΟΙ ΤΡΟΦΙΜΩΝ

Κίνδυνος: παράγοντας / ουσία που κάνει το τρόφιμο ακατάλληλο ή επικίνδυνο για κατανάλωση (Μη ασφαλές)

- Μικροβιολογικός
- Χημικός
- Φυσικός

**Η φυσική καταστροφή των τροφίμων κάνει τα
τρόφιμα μη ασφαλή**

□ ΕΠΙΜΟΛΥΝΣΗ ΤΡΟΦΙΜΩΝ

Επιμόλυνση: Η μεταφορά κινδύνου από μία μολυσμένη πηγή, στο τρόφιμο

Τρόποι Επιμόλυνσης Τροφίμων:

- Άμεσα (πχ τα ωμά τρόφιμα, αγγίζουν τα μαγειρεμένα)
- Έμμεσα:
  - με διασταυρούμενη επιμόλυνση (πχ με τη χρήση ενδιάμεσου φορέα, με κοπή νωπού και ψημένου κοτόπουλου, με το ίδιο μαχαίρι)
  - με στάξιμο (πχ αίμα από ωμό κρέας που στάζει σε μαγειρεμένο)
- Η επιμόλυνση μπορεί να συμβεί σε όλα τα στάδια των διαδικασιών σε μια επιχείρηση.

ΚΙΝΔΥΝΟΙ

ΠΗΓΕΣ ΕΠΙΜΟΛΥΝΣΗΣ

Πρώτες Ύλες

Προσωπικό

Επιφάνειες Εργασίας
Σκεύη, Εξοπλισμός

Έντομα - Τρωκτικά - Ζώα

Αέρας - Έδαφος - Νερό

Υλικά Συσκευασίας

Απορρίμματα

Ξένα σώματα

ΕΙΔΟΣ ΕΠΙΜΟΛΥΝΣΗΣ

ΜΙΚΡΟΒΙΑΚΗ

Βακτήρια:

Σαλμονέλλα,
Κολοβακτηρίδια,

Σταφυλόκοκκος, Λιστέρια

Ζύμες, Μύκητες: Μούχλες

Ιοί: Ηπατίτιδα Α, Norwalk

Παράσιτα:

Τοξόπλασμα, Ασκαρίδες

ΧΗΜΙΚΗ

Εντομοκτόνα

Καθαριστικά, Γράσο

Φυτοφάρμακα, Λάδια

ΦΥΣΙΚΗ

Μεταλλικά, Πλαστικά
αντικείμενα, Κοσμήματα

Τρίχες, Ξύλο κ.α.

ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ

Αδιαθεσία

Πονοκέφαλος

Στομαχικές Διαταραχές

Εφίδρωση

Ναυτία

Πυρετός

Διάρροια

Εμετός

Επιπτώσεις στο Κεντρικό
Νευρικό Σύστημα

Θάνατος

□ ΜΙΚΡΟΒΙΑΚΗ ΕΠΙΜΟΛΥΝΣΗ

ΑΠΟ ΒΑΚΤΗΡΙΑ

- Είναι Μικροοργανισμοί, μη ορατοί με γυμνό μάτι
- Ορισμένα παράγουν τοξίνες
- Ορισμένα αυξάνονται και στην ψύξη (έστω και αργά)
- Ορισμένα επιζούν μετά το μαγείρεμα (παράγουν ανθεκτικά σπόρια)
- Ορισμένα είναι χρήσιμα

Προσοχή: ΑΝΑΠΤΥΣΣΟΝΤΑΙ ΠΟΛΥ ΓΡΗΓΟΡΑ

□ ΜΙΚΡΟΒΙΑΚΗ ΕΠΙΜΟΛΥΝΣΗ

ΑΠΟ ΖΥΜΕΣ, ΜΥΚΗΤΕΣ

- Βρίσκονται στον αέρα, έδαφος, φυτά, ζώα, νερό και μερικά στα τρόφιμα
- Έχουν καλή ανάπτυξη σε χαμηλής υγρασίας γλυκά ή/και όξινα τρόφιμα
- Μερικά παράγουν επικίνδυνες χημικές ουσίες, τις μυκοτοξίνες πχ αφλατοξίνες

□ ΜΙΚΡΟΒΙΑΚΗ ΕΠΙΜΟΛΥΝΣΗ

ΑΠΟ ΙΟΥΣ

- Δεν αναπτύσσονται στα τρόφιμα
- Μεταφέρονται με τα τρόφιμα
- Συχνά επιβιώνουν από το μαγείρεμα ή την ψύξη
- Τα τρόφιμα μολύνονται κυρίως από τους ανθρώπους

ΑΠΟ ΠΑΡΑΣΙΤΑ

- Έχουν ανάγκη από ξενιστή
- Υπάρχουν σε ζώα, από τα οποία μεταφέρονται στον άνθρωπο
- Καταστρέφονται με καλό μαγείρεμα

□ ΜΙΚΡΟΒΙΑΚΗ ΕΠΙΜΟΛΥΝΣΗ

ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΠΟΥ ΕΠΙΡΡΕΑΖΟΥΝ ΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΩΝ ΜΙΚΡΟΒΙΩΝ

- **Θ**ερμοκρασία: προσοχή στις επικίνδυνες θερμοκρασίες (5 έως 60 °C)
- **Α**τμόσφαιρα: αερόβιοι - αναερόβιοι - προαιρετικοί
- **Τ**ροφή: θρεπτικές ουσίες από τρόφιμα (πρωτεΐνες, υδατάνθρακες κλπ)
- **Υ**γρασία: ενεργότητα νερού (0,85 aw 0,97)
- **Χ**ρόνος: max 4 ώρες παραμονής στην Επικίνδυνη Ζώνη θερμοκρασιών
- **Ο**ξύτητα: ελαφρά όξινο (pH: 4,6 έως 7,5)

□ ΓΙΑ ΝΑ ΕΜΠΟΔΙΣΟΥΜΕ ΤΗΝ ΑΥΞΗΣΗ ΤΩΝ ΜΙΚΡΟΒΙΩΝ

- Μειώνουμε την υγρασία του τροφίμου (αποξήρανση, προσθήκη ζάχαρης κλπ)
- Αυξάνουμε την οξύτητα του τροφίμου (προσθήκη ξυδιού, λεμονιού κλπ)
- Το μαγειρεύουμε σωστά (πάνω από 75°C)
- Το αποθηκεύουμε σε ψύξη ή κατάψυξη
- Μειώνουμε το χρόνο παραμονής του στην Επικίνδυνη Ζώνη Θερμοκρασίας (5°C-60°C)

□ ΧΗΜΙΚΗ ΕΠΙΜΟΛΥΝΣΗ

ΑΠΟ ΧΗΜΙΚΕΣ ΟΥΣΙΕΣ:

- Εντομοκτόνα
- Πρόσθετα τροφίμων
- Απορρυπαντικά & απολυμαντικά
- Βιομηχανικά χημικά (λάδια, γράσο, ψυκτικά υγρά κα)
- Χημικές ουσίες από το περιβάλλον (φυτοφάρμακα, λιπάσματα, διοξίνες κα)

ΑΠΟ ΒΙΟΛΟΓΙΚΕΣ ΤΟΞΙΝΕΣ:

- Τοξίνες ιχθυηρών (Histamine, Shellfish Poisoning, Ciguatera toxin κα)
- Τοξίνες φυτών
- Τοξίνες μανιταριών

□ ΦΥΣΙΚΗ ΕΠΙΜΟΛΥΝΣΗ

ΑΠΟ ΞΕΝΑ ΣΩΜΑΤΑ, ως προς το τρώσιμο :

- Που μπορεί να περιέχονται στις Α' ύλες
- Υλικά συσκευασίας (γυαλί, ξύλο, πλαστικό κα)
- Προσωπικό (τρίχες, κουμπιά, τσιγάρα, κοσμήματα, νύχια κα)
- Εργαλεία καθαρισμού (τρίχες από βούρτσες κα)
- Κτίρια & εξοπλισμός (σκουριές, βαφές, βίδες κα)
- Υλικά συντήρησης (ρινίσματα, καλώδια κα)
- Έντομα και λοιπά ζώα (φτερά, περιττώματα κα)
- Εξοπλισμός ανακοινώσεων & γραφική ύλη (καρφίτσες, καπάκια κα)

□ ΧΕΙΡΙΣΜΟΙ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ

Σωστοί χειρισμοί προϊόντων:

- Η τήρηση των Κανόνων Υγιεινής, σε όλη την αλυσίδα παραγωγής τους.
- Από την παραλαβή, αποθήκευση, προετοιμασία, επεξεργασία έως και την πώληση, με σκοπό, να αποφευχθεί η οποιαδήποτε επιμόλυνσή τους.

□ ΣΩΣΤΟΙ ΧΕΙΡΙΣΜΟΙ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ

- Αποφυγή επιμολύνσεων από τον άνθρωπο και αντίστροφα:
  - τήρηση κανόνων υγιεινής από το προσωπικό (καθαρή ενδυμασία, σκούφος, γάντια κα)
- Αποφυγή επιμολύνσεων από άλλα προϊόντα:
  - διαχωρισμός ειδών (πουλερικά από άλλα κρέατα)
  - διαχωρισμός κατηγοριών (ωμά τρόφιμα από έτοιμα φαγητά)
  - διαχωρισμός ακατάλληλων & ληγμένων προϊόντων από τα υγιή
  - τήρηση κανόνων υγιεινής στην αποθήκη (ψυγείο, καταψύκτη, περιβάλλον)
  - εφαρμογή σωστής επεξεργασίας και χειρισμού των τροφίμων (σχέση θερμοκρασίας & χρόνου/τήρηση αλυσίδας ψύξης)

□ ΣΩΣΤΟΙ ΧΕΙΡΙΣΜΟΙ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ

- Αποφυγή επιμολύνσεων από το περιβάλλον:
  - σωστή συντήρηση του κτιρίου και του εξοπλισμού
  - εφαρμογή προγράμματος καθαρισμού & απολύμανσης
  - εφαρμογή συστήματος μυοκτονίας και απεντόμωσης
- Αποφυγή επιμολύνσεων από χημικά:
  - σωστή χρήση απορρυπαντικών και απολυμαντικών
  - προσεκτική χρήση πρόσθετων ουσιών

**Πάντα συνεργαζόμαστε μόνο με ΑΞΙΟΠΙΣΤΟΥΣ
ΠΡΟΜΗΘΕΥΤΕΣ**

□ ΑΛΥΣΙΔΑ ΨΥΞΗΣ

➤ Τι είναι η Αλυσίδα Ψύξης:

Η διατήρηση σταθερής θερμοκρασίας ψύξης του προϊόντος σε όλα τα στάδια της παραγωγής του έως τον τελικό καταναλωτή (παραλαβή, αποθήκευση, επεξεργασία, έκθεση προς πώληση)

➤ Από τι εξαρτάται η τήρηση της Αλυσίδας Ψύξης:

Από τη θερμοκρασία του χώρου που αυτό βρίσκεται, σε σχέση με το χρονικό διάστημα παραμονής του σε αυτή τη θερμοκρασία

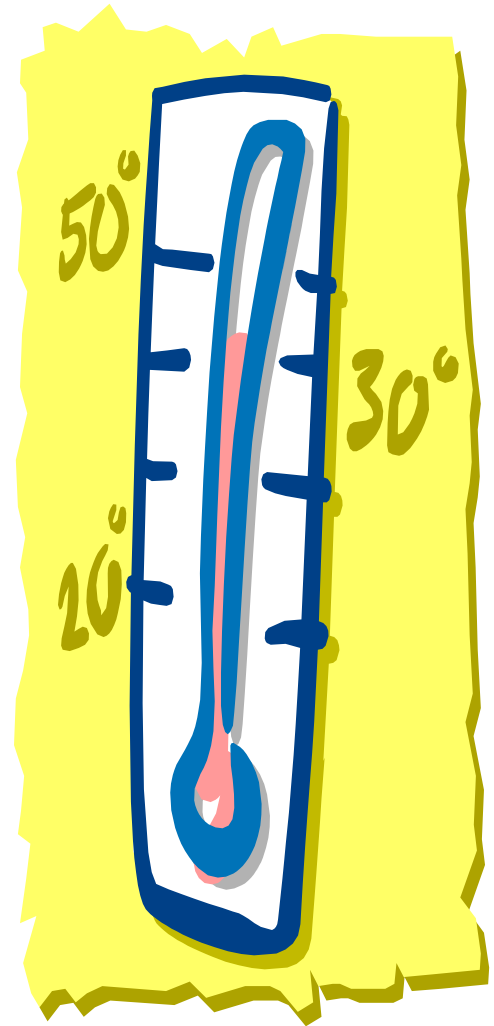
□ ΑΛΥΣΙΔΑ ΨΥΞΗΣ

Πώς το καταφέρνουμε:

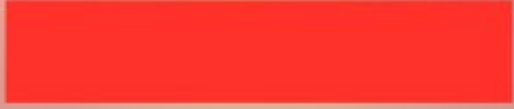
- Γνωρίζοντας τη Θερμοκρασιακή Κατάσταση του προϊόντος που παραλαμβάνουμε
- Γνωρίζοντας την κατάσταση και την ψυκτική ικανότητα των αποθηκευτικών μας χώρων και των σημείων πώλησης
- Αποτρέποντας την αύξηση της θερμοκρασίας των προϊόντων. Αυτό επιτυγχάνεται με τη σύντομη επεξεργασία των προϊόντων εκτός ψύξης, τη σωστή έκθεσή τους στα σημεία πώλησης κτλ.

□ ΑΛΥΣΙΔΑ ΨΥΞΗΣ

- **+60 έως +↑ °C**
Θανάτωση των μικροβίων
>70°C/2min ή 75°C καταστροφή βλαστικών μορφών
>80°C καταστροφή ορισμένων σπόρων
- **+5 έως +60 °C**
Επικίνδυνη Ζώνη Θερμοκρασιών
Γρήγορη αύξηση μικροβίων
- **0 έως +5 °C**
Πολύ αργή αύξηση μικροβίων
- **0 έως -↓ °C**
Αναστολή Πολλαπλασιασμού

Ανάπτυξη Των Βακτηρίων

9.00		1		0 ΛΕΠΤΑ
9.20		2		20 ΛΕΠΤΑ
9.40		4		40 ΛΕΠΤΑ
10.00		8		1 ΩΡΑ
11.00		64		2 ΩΡΕΣ
13.00		4096		4 ΩΡΕΣ
15.00		262144		6 ΩΡΕΣ
16.00		2097152		7 ΩΡΕΣ

□ ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΤΡΟΦΙΜΩΝ ΑΝΑΛΟΓΑ ΜΕ ΤΟ ΒΑΘΜΟ ΕΠΙΚΙΝΔΥΝΟΤΗΤΑΣ

➤ Υψηλού Κινδύνου

Προϊόντα που δεν υφίστανται περαιτέρω θερμική επεξεργασία από τον καταναλωτή

➤ Μέσου Κινδύνου

Προϊόντα που υφίστανται θερμική επεξεργασία, πριν την κατανάλωσή τους από τον καταναλωτή

➤ Χαμηλού Κινδύνου

Προϊόντα τα οποία, λόγω της φύσης τους ή της τεχνολογίας τους, η επιμόλυνσή τους είναι σπάνια και κυρίως οφείλεται σε φυσική καταστροφή

□ ΕΥΠΑΘΗ Ή ΕΥΑΛΛΟΙΩΤΑ ΤΡΟΦΙΜΑ

Τρόφιμα στα οποία αναπτύσσονται γρήγορα οι μικροοργανισμοί:

- Κρέας & πουλερικά (και προϊόντα τους)
- Ψάρια, οστρακοειδή, θαλασσινά (και προϊόντα τους)
- Γάλα, τυριά, τυροκομικά
- Αυγά (και προϊόντα τους)
- Μαγειρεμένα ρύζι, δημητριακά, όσπρια, σόγια κλπ
- Σαλάτες όπως κοτοσαλάτες, τονοσαλάτες, ουγγαρέζα
- Μαγειρεμένα φαγητά
- Επιδόρπια (πχ κρέμες, πουτίγκες, τούρτες, πάστες)
- Αλλά τρόφιμα (πχ σάντουιτς, πίτσα, πίτες)

ΤΑ ΕΥΠΑΘΗ ΤΡΟΦΙΜΑ

ΔΙΑΤΗΡΟΥΝΤΑΙ ΠΑΝΤΑ ΜΕ ΨΥΞΗ

□ ΤΡΟΦΙΚΕΣ ΔΗΛΗΤΗΡΙΑΣΕΙΣ

Είναι ασθένειες που προκαλούνται στους ανθρώπους, από την κατανάλωση τροφίμων που περιέχουν:

- Παθογόνους μικροοργανισμούς (Λοιμώξεις, Τοξινώσεις)
- Επικίνδυνες χημικές ουσίες

□ ΑΛΛΕΡΓΙΕΣ ΑΠΟ ΤΡΟΦΙΜΑ

ΑΠΟ ΠΙΘΑΝΑ ΑΛΛΕΡΓΙΟΓΟΝΑ

- Γάλα & γαλακτοκομικά
- Αυγά & προϊόντα αυγών
- Ψάρια, οστρακοειδή
- Σιτάρι
- Σόγια & προϊόντα σόγιας
- Φιστίκια

Προσοχή:

Επισημαίνετε τη σύσταση των γευμάτων στα μενού, με έμφαση στα Αλλεργιογόνα για να λαμβάνουν γνώση οι ευαίσθητες ομάδες καταναλωτών

□ ΕΥΑΙΣΘΗΤΕΣ ΟΜΑΔΕΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ

- Βρέφη & παιδιά προσχολικής ηλικίας
- Έγκυες γυναίκες
- Ηλικιωμένοι
- Άρρωστοι
- Άνθρωποι με αδύναμο ανοσοποιητικό σύστημα

□ ΑΠΟΦΥΓΗ ΤΡΟΦΟΔΗΛΗΤΗΡΙΑΣΕΩΝ

- Συνεργασία με αξιόπιστους προμηθευτές
- Τήρηση κανόνων Σωστής Αποθηκευτικής Πρακτικής και Διατήρησης τροφίμων
- Τήρηση κανόνων Υγιεινής από το Προσωπικό
- Σωστό Χειρισμό και Επεξεργασία των προϊόντων
- Σωστή Ανακύκλωση Προϊόντων
- Εφαρμογή πλάνου Καθαρισμού & Απολύμανσης
- Τήρηση Αλυσίδας Ψύξης
- Εφαρμογή πλάνου Μυοκτονίας & Απεντόμωσης
- Σωστή διαχείριση Απορριμμάτων & Ακαταλλήλων
- Παρακολούθηση και τήρηση Αρχείων

□ ΑΣΚΗΣΗ

- Ποιοι παράγοντες επηρεάζουν την ανάπτυξη των βακτηρίων στα τρόφιμα;
- Ποιοι οι κύριοι λόγοι, που μπορούν να προκαλέσουν τροφοδηλητηρίαση;
- Τι πρέπει να κάνουμε για να προληφθούν χημικές και φυσικές επιμολύνσεις τροφίμων;